

II. gimnazija Maribor

**Ali je EU odpravila revščino?
Socialno dno v bogati Evropi**

Avtorica: Julija Jelatancev

Mentor: Saša Mikić

Zimica, Januar 2022

Uvod

Cilj oz. namen raziskovalnega eseja je predstaviti različne razlage revščine ter raziskave in problematike brezdomcev in brezposelnosti. Evropska unija si prizadeva zmanjšati razlike med posameznimi regijami in hkrati na splošno zmanjšati revščino v Evropi. Tema me zanima, saj se s problematiko vsi srečujemo v vsakdanjem življenju, hkrati si tudi jaz prizadevam za čim boljši in kvalitetnejši življenjski slog širše družbe, saj se zavedam stiske in problema, ki ga revščina predstavlja.

1. Različne razlage revščine

1.1. Absolutna in relativna revščina

Evropski svet je leta 1984 sprejel definicijo revščine, ki pravi da so revne osebe, družine ali skupine oseb tiste, katerih sredstva (materialna, kulturna in socialna) so tako omejena, da jim ne omogočajo minimalno sprejemljivega življenja v državi, v kateri živijo. Pri tem so revščino razdelili na dva pojma - absolutno revščino, ki pomeni pomanjkanje osnovnih dobrin, pomembnih za izpolnitev osnovnih življenjskih potreb, kot so hrana, bivališče, zdravje in relativna revščino, ki predstavlja stanje pomanjkanja dobrin glede na doseženo raven blaginje v drugih družbenih skupnostih. To lahko razumemo zgolj kot suhoparno definicijo socialnega pojava, vendar se lahko po prebiranju literature strinjam z avtorji, da definicije in meje le niso tako preproste. Na vprašanji "kaj je revščina?" in "kdo je reven", ki se nam mogoče zdita preprosti in skoraj smešni, ni enotnega odgovora. Za revščino nimamo enotne definicije in tudi ne razlage, kaj je vzrok zanjo. Revščino lahko povežemo z nezmožnostjo zadovoljevanja temeljnih potreb, kar ogroža zdravje in življenje ljudi. Med te temeljne potrebe lahko zagotovo uvrstimo potrebe po hrani, obleki in bivališču. Kdor nima dovolj virov, da bi zadovoljil te potrebe, in je zato ogrožen njegov fizični obstoj, je absolutno reven. Glede na to govorimo o prejemljeni absolutni revščini. Vendar je merila zanjo, tj. koliko hrane, kakšno bivališče, koliko in kakšnih oblačil itd., ki bi veljala za vse družbe, težko opredeliti. Potrebe po hrani so različne glede na dejavnosti, ki jih ljudje opravljajo. Ljudje, ki opravljajo težko fizično delo, potrebujejo drugačne količine in sestavo hrane od tistih, ki opravljajo umsko delo; kaj in kakšno je ustrezno bivališče, je odvisno tudi od klimatskih razmer (npr. potrebe po ogrevanju); potrebe po higieni v gosto naseljenih mestnih predelih so drugačne kot v agrarnih družbah. Tudi če sprejmemo trditev, da so zadostna hrana, bivališče in obleka ločnica med revnimi in tistimi, ki to niso, je enotna merila težko postaviti. (Drevenšek, 2009, str. 104)

Težko je tudi trditi, da nekdo, ki ima bivališče, dovolj hrane in obleke, ni več reven, ker pač njegovo fizično preživetje ni ogroženo. Spomnimo se, da so potrebe kulturno pogojene in se razlikujejo med družbami in znotraj družb. Kar je v neki družbi opredeljeno kot temeljna potreba, je lahko v drugi luksuz. V modernih družbah se npr. pojmuje kot samoumevna tekoča voda v stanovanju, možnost nakupa sadja in zelenjave, dostopnost do zdravstvenih storitev, izobraževanja itd. Ta premislek nas vodi k drugi opredelitvi revščine, ki ji pravimo relativna revščina. O njej govorimo pri posameznikih in posameznicah, ki nimajo dovolj virov, da bi si zagotovili dobrine in storitve, ki so v določeni družbi, v določenem času, glede na določeno gospodarsko razvitost dojeete kot samoumevne. Ne morejo si zagotoviti vsaj minimalno družbeno sprejemljivega načina življenja. (Drevenšek, 2009, str. 105)

Vendar se tudi pri opredeljevanju relativne revščine srečujemo z vprašanjem, kako opredeliti družbeno sprejemljiv način življenja. Ta opredelitev je vedno rezultat družbene konvencije, političnih razmerij itd., upoštevati moramo tudi različne življenjske sloge (npr. vegetarijanci ne kupujejo mesa, vendar to ne more biti kazalec pomanjkanja; da v nedeljo ne obiskuješ lokalov, je lahko posledica izbire posameznikov in posameznic in ne socialne prikrajšanosti itd.). Pri ugotavljanju deleža revnih v neki družbi oziroma državi ali določanju meje revščine se pogosto uporablja delež dohodka, ki naj bi zagotavljal družbeno sprejemljiv način življenja. Uradne statistike v razvitih družbah računajo mejo revščine kot odstotek mediane dohodka v družbi (40 %, 50 % ali 60 %). Tako je bila npr. stopnja tveganja revščine oziroma delež revnih v Sloveniji v letu 2007 11,5 %. (Socialni razgledi 2008, 2009), kar uvršča Slovenijo med države z najmanjšo stopnjo tveganja revščine v EU. Vendar je pri tem treba upoštevati tudi ukrepe socialne države (različne denarne pomoči, otroški dodatki itd.); brez teh bi bilo v Sloveniji 23,1 % revnih. (Drevenšek, 2009, str. 105)

1.1.1 Relativna revščina v EU

Statistični uradi evropskih držav merijo relativno revščino; to pomeni, da ugotavljajo, koliko ljudi je revnih v primerjavi z drugimi. Predpostavljajo, da so relativno revni tisti ljudje, ki si zaradi nizkega dohodka ne morejo privoščiti načina življenja, ki je običajen za družbo, v kateri živijo. Relativno revščino izražamo s stopnjo tveganja revščine. Ta pove, kolikšen delež ljudi v državi živi v gospodinjstvih, katerih neto razpoložljivi dohodek je nižji od praga tveganja revščine. Po zadnjih podatkih Eurostata je bila ta stopnja v EU 16,9-odstotna, kar pomeni, da je z dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine, živelo 16,9 % ali približno 85 milijonov ljudi. Najnižjo stopnjo tveganja revščine med državami članicami EU je imela Češka (9,6-odstotno), najvišjo pa Romunija (23,5-odstotno). V Sloveniji je v letu 2018 z dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine, živelo 13,3 % ali 268.000 ljudi. Manjše deleže relativno revnih kot Slovenija je imelo pet držav članic. Približno enake deleže relativno revnih kot Slovenija so imele Finska, Danska, Madžarska, Francija, Nizozemska in Avstrija. V Sloveniji je bil mesečni neto razpoložljivi dohodek ljudi, ki so živeli pod pragom tveganja revščine, nižji od 662 EUR na odraslega člana gospodinjstva. S tako višino praga tveganja revščine se je Slovenija – ob razmeroma nizkem deležu relativno revnih ljudi – med preostalimi članicami EU uvrstila skupaj s Španijo in Italijo približno v sredino. Najnižji je bil ta prag v Romuniji, najvišji v Luksemburgu, višji od slovenskega pa v petnajstih državah članicah EU. (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/60/boj-proti-revscini-socialni-izkljucenosti-in-diskriminaciji>)

1.2. Objektivna in subjektivna revščina

Definiciji absolutne in relativne revščine temeljita na preučevanju načina življenja različnih skupin prebivalstva, ki ga izvajajo raziskovalci javnega mnenja - kar zagotavlja objektivnost. Vendar pa to lahko pomeni, da je na ta način meja revščine postavljena nerealno, saj je možen vpliv človeškega dejavnika a oblikovanje košarice dobrin. Zato obstajajo tudi raziskave subjektivnega doživljanja revščine, ki povečajo demokratičnost in pravilnost odločitve, kaj se pojmuje kot revščina. Izvajajo se v obliki vprašanj posameznikom, npr. “katere dobrine so za vas nujne” ali “kolikšen dohodek bi potrebovali za normalno življenje”. Potrebno je upoštevati

dejstvo, da je stopnja zadovoljstva oz. cena materialnega stanja slehernega posameznika odvisna od njegovih subjektivnih pričakovanj. Takšna je npr. anketa "Eurobarometra", ki se izvaja v vseh državah članicah EU, pomembno prispeva k ugotavljanju, kakšno je splošno doživetje in doživljanje revščine prebivalcev posameznih držav. Hkrati pa omogoča preverjanje učinkovitosti delovanja politik v boju za zniževanje revščine. Z vidika posameznika je najbolj pomembno, kako sam ocenjuje svoj položaj oz. kako sam dojema revščino in socialno izključenost, ki jo bom pojasnila kasneje. Prav zaradi te subjektivne informacije ima ta metoda določeno prednost pred drugimi, ki izhajajo iz objektivnih kazalcev (izdatki, dohodki) (http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/ogrin1570.pdf)

1.3. Socialna izključenost

Pojav socialne izključenosti je vezan na koncept državljanstva in socialnih pravic posameznika in jo razumemo kot institucionalen problem oz. problem pomanjkljive ali neustrezne socialno-politične regulacije. Je torej znak popolnega zagotavljanja oz. neuresničevanja socialnih pravic državljanov. V širšem smislu pa lahko socialno izključenost razumemo kot neuspešno sodelovanje v enem od sistemov, ki zagotavljajo vključenost državljanov v družbo: v sistemu zakonodaje, ki omogoča civilno vključenost državljanov v družbi; v sistemu trga dela, ki omogoča gospodarsko vključenost (biti zaposlen); v sistemu države blaginje, ki omogoča socialno vključenost v ožjem smislu (dostop do socialnih storitev) itd. Socialna izključenost je obsežnejši pojav od revščine, saj obsega tudi ljudi, ki so resno materialno prikrajšani ali živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo.

V Sloveniji je bil po zadnjih podatkih tveganju socialne izključenosti izpostavljen vsak šesti, v celotni EU pa vsak četrti prebivalec. Delež ljudi, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti, je v Sloveniji razmeroma nizek. V letu 2018 je znašal 16,2 %. Povprečje v EU v letu prej je bilo 22,4 %. Tveganju socialne izključenosti je bil izpostavljen manjši delež ljudi kot v Sloveniji le v eni državi članici EU. Delež ljudi, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti, je bil najnižji na Češkem (12,2 %), najvišji pa v Bolgariji (32,8 %). Približno enake deleže ljudi, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti, kot Slovenija so imele Slovaška, Finska in Nizozemska. (Počkar, 2004, str. 74, 75)

2. Evropa 2020

Evropa 2020 je strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, kjer se ta tri področja medsebojno prepletajo. Med petimi glavnimi cilji, ki jih navaja nova strategija Evropa 2020, je tudi izboljšanje socialne vključenosti predvsem skozi zmanjšanje stopnje tveganja revščine v Evropi. Do leta 2020 naj bi pod pragom tveganja revščine živelo vsaj 20 mio. ljudi manj. V luči glavnih ciljev naj bi države postavile cilje tudi na nacionalni ravni. V strategiji Evropa 2020, s katero naj bi EU dosegla visoko zaposlenost, produktivnost in socialno kohezijo, so si države članice (EU-27) zastavile nalogo, da bodo do leta 2020 število ljudi, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti, zmanjšale skupaj vsaj za 20 milijonov; v Sloveniji je ta cilj 40.000 (glede na izhodiščno leto 2008).

V letu 2017 je bilo v EU-27 tveganju socialne izključenosti izpostavljenih 111,9 milijona ljudi, kar je za 4,2 milijona manj kot v izhodiščnem letu 2008 (116,1 milijona). V Sloveniji se je število ljudi, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti, od leta 2008 (izhodiščno leto) do leta 2018 znižalo s 361.000 na 326.000. EU je od cilja, zastavljenega v strategiji Evropa 2020, še precej oddaljena, se mu pa je v letu 2017 začela približevati. Slovenija se je v letu 2018 temu cilju zelo približala, saj mora število ljudi, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti, da bo dosegla zastavljeni cilj (321.000), zmanjšati le še za 5.000. Zastavljenemu cilju se je Slovenija približala predvsem zaradi zmanjšanja števila resno materialno prikrajšanih; zmanjšati ji je uspelo tudi število ljudi, ki živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo, medtem ko je število ljudi pod pragom tveganja revščine višje kot v izhodiščnem letu 2008. (https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf)

3. Problematike brezdomcev

Upam si trditi, da skoraj ni posameznika, ki ga med sprehajanjem po mestnem jedru še ni ustavil kakšen “mestni potepuh” in ga prosil za nekaj drobiža. Če nam torej nekdo omeni brezdomstvo, večina omenjeni pojem poveže z brezdomci, berači, s “klošarji”, ki nas med sprehajanjem po ulicah nagovarjajo in navadno prosijo za drobiž. A omenjeni “cestni” brezdomci so le ena izmed številnih skupin brezdomcev. Le peščica ljudi se namreč zaveda, kako kompleksen pojav brezdomstvo v resnici je.

Med seboj se definicije brezdomstva zelo razlikujejo, najbolj preprosta in v širši družbi najbolj razširjena pa je, da je brezdomstvo pomanjkanje ustreznega bivališča oz. strehe nad glavo. Kljub temu, da omenjena definicija v širši družbi najpogosteje uporabljena, pa se njena pomanjkljivost kaže v dejstvu, da je omejena le na pomanjkanje ustreznega bivališča, medtem ko vse druge dejavnike, povezane z brezdomstvom, zanemari. S tem tovrstna definicija izpusti populacijo ljudi, ki sicer imajo nekakšno streho nad glavo, vendar nimajo doma v pravem pomenu besede in v primeru katerih govorimo o prikitem brezdomstvu. Sem sodijo ljudje, ki so na meji plačevanja najemnine za spodobno stanovanje, tisti, ki bivajo v zabojnikih ali nelegalno živijo v zapuščenih hišah idr. Pri definiciji brezdomstva pa se nikakor ne smemo omejiti le na odsotnost bivalnega prostora, ampak moramo na brezdomstvo gledati kot na pojav, na katerega vplivajo številni dejavniki. (https://bistra.si/images/raziskovalne-naloge/2019/O%C5%A0_Filozofija_ali_sociologija_Brezdomstvo_v_dana%C5%A1nji_dru%C5%BEbi.pdf)

3.1. Obseg brezdomstva v Sloveniji

Obseg brezdomstva je zelo težko oceniti. Pri tem naletimo na dva poglobljena problema. Prvi izvira že iz same definicije brezdomstva, torej iz vprašanja, koga sploh štejemo med brezdomce. Pri raziskovanju brezdomstva je namreč potrebna upoštevanje različne oblike nacionalno specifične definicije, kar precej otežuje primerjavo dobljenih podatkov. Kot drug velik problem lahko izpostavim dejstvo, da številni posamezniki ne želijo biti identificirani kot brezdomci. Poleg tega se pojavljajo še težave hitrega spreminjanja in nihanja populacije, saj je ocena, izvedena na podlagi štetja ponoči, lahko precej drugačna od števila, dobljenega podnevi.

Nadaljna nevarnost je še, da bi zaradi nihanja brezdomcev med različnimi zatočišči precenili obseg brezdomcev.

Nekaj podatkov o obsegu brezdomstva v različnih evropskih državah sta zbrala Bill Edgar in Henk Meert. Podatke so poskušali povzeti za vse kategorije brezdomstva in stanovanjske izključenosti po tipologiji ETHOS. Podatke, ki so jih v poročilu leta 2006 navvedli za Slovenijo, so pridobili s pomočjo takratnega Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Za vse kategorije brezdomstva in socialne izključenosti niso pridobili podatkov, navedli pa so sledeče: število brezdomcev brez strehe nad glavo ocenjujejo na 900; v povprečju v različnih nočnih zatočiščih prenoči 27 oseb na noč; v zavetiščih za brezdomce je na voljo 165 postelj; v zavetiščih in zatočiščih za ženske je nastanjenih 377 žensk z otroki; v azilnem domu je bilo leta 2004 nastanjenih 1.461 oseb; 151 oseb je nastanjenih v neprofitnih stanovanjih; kae 32.921 gospodinjstev je bilo leta 2002 označenih kot neprimernih za bivanje. (https://bistra.si/images/raziskovalne-naloge/2019/O%C5%A0_Filozofija_ali_sociologija_Brezdomstvo_v_dana%C5%A1nji_dru%C5%BEbi.pdf)

4. Kako si EU prizadeva zmanjšati razlike v revščini med posameznimi regijami

Evropska komisija je postavila boj proti revščini v središče svoje gospodarske, zaposlovalne in socialne agende – strategije Evropa 2020 . Voditelji držav in vlad so se dogovorili o cilju, ki pomeni velik preboj: skupnem cilju, da mora Evropska unija v naslednjem desetletju iz revščine in socialne izključenosti pomagati vsaj 20 milijonom ljudi. Temu bodo zdaj sledili dopolnilni nacionalni cilji vseh 27 držav članic.

Leta 2008 je v Uniji več kot 80 milijonov ljudi živelo pod pragom revščine, kar je več kot prebivalstvo največje države članice ali 16,5 odstotkov celotnega prebivalstva. Med njimi je več kot polovica žensk in 20 milijonov otrok. Zaradi gospodarske krize se je položaj seveda še zaostrial. Gospodarska kriza je prizadela zlasti najranljivejše v naši družbi. Položaj oseb z najmanjšimi dohodki se nenehno slabša, poleg tega se je povečalo tveganje njihove zadolženosti in plačilne nesposobnosti. Brezposelnost je najbolj narasla med mladimi, migranti in nizko usposobljenimi delavci, ki so pogosto odvisni od začasnih in slabo plačanih del, zaradi česar jim grozi poslabšanje življenjskih razmer. Natančneje to pomeni, da je brez zaposlitve eden od petih mladih na trgu dela; stopnja brezposelnosti med nedržavljeni EU je za 11 odstotkov višja kot med državljani EU, med nizko usposobljenimi delavci pa je porast brezposelnosti kar za dvakrat višja kot pri visoko usposobljenih. To je nesprejemljivo v Evropi 21. stoletja. Boj proti socialni izključenosti, spodbujanje družbene pravičnosti in temeljnih pravic so že dolgo glavni cilji Evropske unije, ki temelji na vrednotah, kot sta spoštovanje človekovega dostojanstva in solidarnost. Vendar morajo Evropska unija in njene države članice storiti več ter pomagati najbolj ranljivim državljanom z učinkovitejšimi ukrepi. Ključni kapital Unije so njeni ljudje. Naši obeti za uspešno Unijo so odvisni od tega, ali imajo Evropejci možnost, da si zase in svoje družine zagotovijo boljšo prihodnost. Rešitev v boju proti revščini bo v obnovi gospodarske rasti z več in boljšimi delovnimi mesti. Cilj EU je doseči skupno zavezo držav članic, institucij EU in ključnih zainteresiranih strani v boju proti revščini in socialni izključenosti. Ker bodo večino prihodnjega desetletja verjetno zaznamovali okrnjeni

javni proračuni, bo treba za krepitev zaupanja sprejeti učinkovitejše ukrepe in poiskati nove participativne načine za zmanjšanje revščine ob hkratnem razvijanju politik preprečevanja in spoprijemanju s potrebami, ko se pojavijo. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010DC0758&from=EN>)

4.1. Dosežki EU pri zmanjševanju revščine

V obdobju med letoma 1975 in 1994 je Evropska gospodarska skupnost izvedla številne pilotne projekte in programe za boj proti revščini in izključenosti. Vendar se je ukrepom Skupnosti na tem področju zaradi pomanjkanja pravne podlage vseskozi nasprotovalo.

Razmere so se spremenile, ko je leta 1999 začela veljati Amsterdamska pogodba, v kateri je izkoreninjenje socialne izključenosti opredeljeno kot eden od ciljev socialne politike Skupnosti. Leta 2000 je bil ustanovljen Odbor za socialno zaščito, da bi pospeševal sodelovanje med državami članicami in s Komisijo. Z Lizbonsko strategijo, ki je začela veljati leta 2000, je bil uveden mehanizem za spremljanje in usklajevanje, ki predvideva določanje ciljev, merjenje revščine na podlagi vrste kazalnikov in referenčnih vrednosti, smernice za države članice in nacionalne akcijske načrte za boj proti revščini. Vzpostavljen je bil tudi nov mehanizem upravljanja za sodelovanje med Komisijo in državami članicami, in sicer odprta metoda koordinacije, prostovoljni proces političnega sodelovanja, ki temelji na dogovorjenih skupnih ciljih in skupnih kazalnikih. V tem procesu sodelujejo tudi deležniki, vključno s socialnimi partnerji in civilno družbo. Od leta 2006 je nov okvir politike, in sicer odprta metoda koordinacije za socialno zaščito in socialno vključenost, prerazporedil in združil tri ločene odprte metode koordinacije za socialno vključenost, zdravje in dolgotrajno oskrbo ter pokojnine.

Komisija je v priporočilu iz oktobra 2008 o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela, navedla, da bi morale države članice oblikovati in izvajati „celostno integrirano strategijo za dejavno vključevanje ljudi, izključenih s trga dela, ki združuje ustrezno dohodkovno podporo, vključujoče trge dela in dostop do kakovostnih storitev“.

Ena najpomembnejših novosti strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast, ki je bila sprejeta leta 2010, je bil novi skupni cilj na področju boja proti revščini in socialni izključenosti, tj. zmanjšati število Evropejcev, ki živijo pod nacionalno mejo revščine, za 25 % in iz revščine pomagati več kot 20 milijonom ljudi. Cilj ni bil dosežen, zato je Komisija marca 2021 v akcijski načrt za evropski steber pravic vključila nov krovni cilj za zmanjšanje števila oseb, ki se spopadajo z revščino, za vsaj 15 milijonov (vključno s 5 milijoni otrok) do leta 2030.

Sprejete so bile številne pobude, saj je v Evropi zaradi gospodarske in finančne krize čedalje več ljudi izpostavljenih revščini. Komisija je decembra 2010 vzpostavila Evropsko platformo za boj proti revščini in socialni izključenosti kot eno od sedmih vodilnih pobud strategije Evropa 2020 in oblikovala seznam ključnih pobud, kot sta ocena strategij dejavnega

vključevanja na nacionalni ravni in bela knjiha o pokojninah. (https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/sl/FTU_2.3.9.pdf)

Komisija je države članice v sporočilu iz februarja 2013 z naslovom Socialne naložbe za rast in kohezijo – vključno z izvajanjem Evropskega socialnega sklada 2014–2020 pozvala, naj dajo prednost socialnim naložbam v ljudi, zlasti v otroke, da bi prekinili krog prikrajšanosti. Po vzpostavitvi evropskega semestra leta 2010 je Komisija leta 2013 v odgovor na pozive Evropskega sveta in Parlamenta predstavila predlog za krepitev socialne razsežnosti pri upravljanju ekonomske in monetarne unije. Bistveni element predloga je pregled socialnih kazalnikov, ki je analitično orodje za ugotavljanje razvoja v EU, ki zahteva podrobnejše spremljanje. Pregled zajema tako sekundarne kot glavne kazalnike, vključno s kazalniki dohodkovne neenakosti, razpoložljivega dohodka gospodinjstev, stopnje tveganja revščine ali socialne izključenosti, stopnje mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo, ter vpliva socialnih transferjev na zmanjšanje revščine. (https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/sl/FTU_2.3.9.pdf)

Pregled je vključen v skupno poročilo o zaposlovanju v okviru letnega pregleda rasti, v katerem so določene strateške prednostne naloge politike, in je prvi korak v letnem evropskem semestru. Komisija Ursule von der Leyen je leta 2020 prenovila letni pregled rasti in vanj vključila cilje OZN za trajnostni razvoj, vključno s cilji „brez revščine“, „brez lakote“ in „zmanjšane neenakosti“. (https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/sl/FTU_2.3.9.pdf)

Marca 2021 sta bili predstavljeni dve pobudi v okviru akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic, in sicer strategija EU o otrokovih pravicah. V akcijskem načrtu so bile napovedane tudi druge pobude, med drugim evropska platforma za boj proti brezdomstvu, ki je bila vzpostavljena junija 2021, priporočilo Sveta o minimalnem dohodku, pobuda o dolgotrajni oskrbi ter strokovna skupina na visoki ravni za prihodnost socialne države, ki bo pripravila poročilo do konca leta 2022. Komisija je predlagala tudi revidirano različico pregleda socialnih kazalnikov, da bi se bolje odražale prednostne naloge politike akcijskega načrta. Ministri za zaposlovanje in socialne zadeve so junija 2021 potrdili prenovljeni seznam glavnih kazalnikov. (https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/sl/FTU_2.3.9.pdf)

5. Intervju z brezposelnim

Kot raziskovalni del naloge sem opravila intervju z brezposelno osebo. Izbrala sem družinsko znanko, gospo Tanjo Mežnar, ki je službo izgubila pred tremi leti, potem ko zaradi bolezni ni več bila sposobna opravljati svojega dela kot šolska tajnica. Trenutno je brezposelna, denar si občasno služi s priložnostnimi deli, kot so likanje in čiščenje v stanovanjih. V pogovoru sem jo povprašala po socialni pomoči, ki jo ji nudi država. Povedala je, da ji močno pomaga predvsem

invalidska pomoč in socialna pomoč za brezposelnosti. Kljub temu pravi, da bi z vsoto denarja, ki ji jo dodeljuje država težko shajala z dvema osnovnošolskima otrokoma, zato družino finančno preskrbuje njen mož. Vprašala sem jo tudi, kako se je spoprijemala z dejstvom na začetku, ko je izvedela, da je izgubila službo. “Ob takšnih trenutkih se zaveš, da prihodnost ne bo lahka. Najprej sem pomislila na otroka in da moram življenje nastaviti tako, da jima ne bo nič manjkalo. Na srečo mi je ob strani stal mož in mi dajal podporo. Ustrašiš se, seveda. Vse postane negotovo in tudi psihično sem bila takrat zaradi skrbi v zelo slabem stanju.” Tanja pravi, da ima srečo, da živi v Sloveniji, ki ji z invalidsko pomočjo kljub vsemu nudi dostojno življenje in sredstva, ki to omogočajo.

Zaključek

Povzamem lahko, da je revščina je prisotna v vseh državah sveta in ni zgolj pomanjkanje osnovnih človekovih dobrin, kot so hrana, voda ali streha nad glavo, temveč ima bistveno več razsežnosti, ki so posledica vedno večje neenakosti in družbene razslojenosti. Revščina tako ne sme biti zgolj statistično merjenje višine dohodkov posameznika, saj se ta v vse večji meri izraža predvsem skozi vedno bolj omejen dostop do zdravstvenih storitev, izobraževalnega sistema kot tudi v slabšanju spoštovanja osnovnih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Odprava revščine povsod po svetu je prvi cilj trajnostnega razvoja v okviru Agende 2030 za trajnostni razvoj, osrednjega dokumenta, ki opredeljuje naš skupni (globalni) razvoj, h kateremu so se septembra 2015 zavezale vse države sveta. Podatki evropskega statističnega urada Eurostat kažejo, da se v Evropski uniji sicer delež tistih, ki jim grozita revščina ali socialna izključenost, znižuje (od leta 2012, ko je bila ogrožena skoraj tretjina prebivalcev), vendar pa v teh razmerah še vedno živi 113 milijonov ljudi. V Sloveniji sta leta 2017 revščina in socialna izključenost ogrožali 345.000 prebivalcev (17 % prebivalstva). Zaradi dolgotrajne revščine je lani v Sloveniji trpelo 8,2 odstotka ali 148 tisoč prebivalcev, v EU pa predlanskim 11 odstotkov. Statistični uradi merijo tudi relativno revščino, ki pokaže, česa si ljudje ne morejo privoščiti, kar je običajno za družbo, v kateri živijo; pri tem ne gre za hrano, bivališče, osnovno zdravstveno oskrbo, osnovno izobraževanje, ampak med drugim tudi za dostop do informacijsko-komunikacijske tehnologije, študija, potovanj, druženja z vrstniki. Menim, da je Evroska unija na dobri poti pti odpravljanju revščine, hkrati pa daleč od zastavljenega cilja.

Viri in literatura:

- Robinson A. (2015). *Zakaj narodi propadajo*. Ljubljana: Mladinska knjiga
- Počkar M. (2004). *Uvod v sociologijo*. Ljubljana: založba DZS
- Drevenšek S. (2009). *Družbene različnosti in neenakosti*

- Europarl (2021). Dostopno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/60/boj-proti-revscini-socialni-izkljucenosti-in-diskriminaciji> (26. 1. 2022)
- Statični urad (2022). Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9906> (26.1.2022)
- Wikipedija (2018). Dostopno na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Rev%C5%A1%C4%8Dina> (26.1.2022)
- Evropski odbor regij (2022). Dostopno na: <https://cor.europa.eu/sl/news/Pages/time-to-eradicate-energy-poverty-in-europe.aspx> (26.1.2022)

- Bistra (2017). Dostopno na: https://bistra.si/images/raziskovalne-naloge/2019/O%C5%A0_Filozofija_ali_sociologija_Brezdomstvo_v_dana%C5%A1nji_dru%C5%BEbi.pdf (26.1.2022)
- RTV (2020). Dostopno na: <https://www.rtv.slo.si/slovenija/v-sloveniji-naj-bi-bilo-med-3-000-in-6-700-brezdomcev/434184> (26.1.2022)
- ECEvropa (2017). Dostopno na: https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf (26.1.2022)